

שומר השדות

בשבת אביבית אחת בתשע בבוקר אחרי הלחם המטוגן נפגשנו אבא ואני באורווה, מנסים לתפוס את חומי הסוס ולרסן אותו כדי שנוכל לצאת לטייל.

"אבא, איזה מין שם זה חומי לסוס?" שאלתי.

"שאלה טובה" ענה אבא והמשיך, "פעם, לפני שנים רבות, עוד בתקופה שלפני מלחמת העצמאות, היה בגת שומר שדות ששמו מאיר ארזי, אשר בחכמתו כנראה הציל את הקיבוץ מהתקפה ישירה של הצבא המצרי. לשומר השדות היו שתי סוסות: לילית וחומה. לילית הייתה חכמה, שקטה ואצילית, וחומה הייתה חמת-מזג, עקשנית ומהירה כשד כמו חומי שלנו. שומר השדות היה מלווה אותנו לטיולים כמדריך כדי שנכיר טוב את הסביבה של גת.

שבת אחת בשנת 1946 טיילנו עם הקבוצה לכפר השכן עיראק-אל-מנשיה והלכנו לראות את הבאר ששכנה מדרום לתל בפאתי אותו הכפר. הבאר הייתה גדולה, מהסוג ששורים סובבו גלגלי שיניים גדולים

והמים עלו בשרשרת דליים".

"מהבאר נמשכה תעלת מים ואנחנו ליווינו אותם בדרכם, זורמים לאיטם באדמה עד למטעי המשמש כל הדרך לצפון של התל. רק עסיסיותם של המשמשים על העצים גרמה לנו להסיר את עינינו מהמים הזורמים, ורק נוכחותו של חקלאי מהכפר במטע גרמה להיסוס מה בשליחת היד לפרי העסיסי. ארזי שומר השדות שלנו שחש את העומד לפתחו, פתח במשא ומתן עם הכפרי המקומי על מחיר ק"ג הפרי. אחרי דקה או שתיים נעלם ארזי על סוסתו בין המטעים מבלי להשאיר הסברים ברורים, ואנחנו שהיינו רעבים אכלנו את רוב הפרי מהעצים. הכפרי המקומי עשה סמנים עצבניים ואנחנו היינו חדשים בארץ וערבית לא מבינים, ובמהרה מילאנו הכיסים וכך חזרנו הביתה שבעים ומרוצים".

אחרי שתפסנו את חומי העקשן וריסנו אותו, עלינו על גבו ויצאנו לכיוון התל עם הבטחתו של אבא להמשך הסיפור על שומר השדות ומלחמתו במצרים בעזרת חיילים רוסים גיבורים דמיוניים. נכנסנו לפרדס בגשר האירי המזרחי ופנינו ימינה. עברנו את פרדס הלימונים הישן כשאבי מסמן שכאן היה מטע המשמשים, ועלינו לתל מצפון. כשהגענו לפסגתו עצרנו, ירדנו מחומי ונחנו על העשב. מהתל נשקף כל האזור ולמרגלותיו שיחי צבר קוצניים שהזכירו לי שבתות אחרות כשהיינו קוטפים את פרי הצבר ובין קוץ לקוצים היינו לפעמים נהנים מהפרי הטעים.

"אבא, יש לך סכין?" שאלתי והמשכתי "בוא נרד לקטוף סברס".

"זאת לא העונה, חבל", השיב, "אבל נרד לקטוף איזה תפוז, פומלה או איזה סיפור טוב על הדרך".

המשכנו דרומה וירדנו מהתל לכיוון דרום, ואחרי הפצרותי לשמוע את המשך הסיפור על הרוסים הדמיוניים והמצרים, עצרנו והתיישבנו על מכסה הבטון של מקורות שהונח על הבאר הישנה.

אבא המשיך את הסיפור תוך כדי קילוף פומלה גדולה:

"כשעלינו לארץ הגענו בקבוצה גדולה של בנים ובנות בני 16, ובקיבוץ היו גברים בני 30. ארזי היה לוקח את הבנות לטיול על חומה וילית בשדות ובכפרים הערביים שהיו באזור.

"אבל אבא, איך הוא הציל את הקיבוץ מהמצרים על ידי טיולים עם הבנות?"

"כדי לא לעורר מבוכה, ארזי היה חורג ממנהגו מדי פעם ולוקח גם בנים לטיול. יום אחד חזר שלום חברי

מטיול על גבי חומה וסיפר לי את חוויותיו עם שומר השדות. הוא הרבה לספר על נפלאות הרכיבה של

שומר השדות ושליטתו בסוסות, וגם כיצד היה עושה דאוונינים, מה שנקרא, על זקני הכפר עיראק-אל-

מנשיה ואז בסוד סיפר ארזי לשלום שהוא יושב איתם בבית הקפה בכפר ומזהיר אותם שלא יתעסקו עם

גת מכיוון שבגת יש מוסקבאים, ולמי שלא הבין את הרמז בכפר הוסיף ארזי ואמר שכל הצבא הגרמני

ניגף מפניהם במלחמה העולמית האחרונה".

"נו אבא, מוסקבאים אמיצים וגרמנים ארוורים, אבל מה עם הסיפור על הצבא המצרי פה בארץ פלישתים?"

אבא המשיך: "הצבא המצרי פלש לארץ במאי 1948 ותקף את כל היישובים שהיו על ציר התקדמותו מבלי יוצא מהכלל, מלבד קיבוץ גת, שגם הוא היה על ציר זה. עד היום לא ידוע מדוע לא תקפו את גת בהתקפה ישירה כמו את נירים, כפר דרום, יד מרדכי, ניצנים, נגבה וגלאון, ותדע לך שגת הופגזה רבות ולאורך זמן מהתל ומהאוויר על ידי הצבא המצרי האדיר שישב פה בעיראק-אל-מנשיה, והכוחות המצריים פה בכפר ניהלו נגד צה"ל קרבות מהקשים שהיו במלחמה".

"אבא, זה נשמע לי קצת תמים להאמין לסיפורים של שומר השדות. האמנתם לו?"

"לא האמנו, עד ששלום חזר מהכלא מבית גוברין בשנת 1946".

"אבא, בית גוברין בשנת 1946 היה כפר ערבי כמו עיראק-אל-מנשיה".

"שלום הגיע לקיבוץ כשהיה בן 16 ונשלח לקורס מ"כים של ההגנה ברוחמה. דרך אגב, אתו בקורס היו מוטה גור ואריק שרון אבל זה כבר סיפור אחר. כששלום חזר לקיבוץ התארגנו לעלייה לקרקע של קיבוץ גלאון. שלום ביקש לפקד על השיירה לגלאון ואכן קיבל את הפיקוד, אבל רק על השיירה השנייה שעלתה לגלאון בבוקר. השיירה הראשונה שיצאה בתחילת הלילה הגיעה ליעדה והתחילה את בניית הישוב כחומה ומגדל. שלום יצא בשעה 4 לפנות בוקר בראש שיירת משאיות עמוסת צריפים וציוד. הדרך עברה ללא בעיות מיוחדות אבל בעיקול החוצה את ואדי-זיתא עמד משוריין בריטי עם שני נוטרים ערבים מבית ג'וברין וקצין בריטי. הבריטי שאל מי האחראי על השיירה, ושלום בן ה-16 וקצת קפץ ונעמד מולו ואמר בקול של סרג'נט שהוא מפקד השיירה והוא מעוניין להמשיך לשדות הקיבוץ שנמצאים במעלה הגבעה כדי לבנות מוסך טרקטורים. הבריטי לא התרגש ואמר: "המשאיות עמוסות צריפים, לא מוסך ולא טרקטור. אתה עצור ובא איתי למשטרה". לאחר ויכוח והקרבה הוסכם שהשיירה תמשיך במעלה הגבעה לדרכה ושלום יעצר ויוסע למשטרת בית ג'וברין במשוריין הבריטי".

"מה שמעניין בסיפור הוא שאותם נוטרים ערבים מהסיוור שחקרו את שלום במשטרת בית ג'וברין המנדטורית לא התעניינו במעשיהם בגלאון או מה היו כוונותיהם, ולא באיזה אמצעים הגנתיים או התקפיים יש לגת אלא רק רצו לדעת האם בגת ישנם מוסקבאים. כך למדנו שכל מה שארזי סיפר לנו הצליח לחלחל לתושבי האזור הערבים, ועובדה היא שמכל היישובים שנמצאו לאורך ציר התקדמות המצרים, רק את גת לא התקיפו בהתקפה ישירה.

לאחר פינוי הצבא המצרי מכיס פלוג'ה נמצאו מסמכים שונים שגם מהם התברר שהמצרים פחדו מגת. הם חשבו שיושב כאן כוח גדול".

"אבא, גת ניצלה, אבל מה עם שלום בכלא בבית ג'וברין?"

"לגת היה מוכתר, שמחה לויט שמו, שטיפח קשרים טובים עם כפרי האזור ובמיוחד עם מוכתר בית ג'וברין. למחרת היום הוא נסע עם בקבוק יין טוב ששמר למטרות כאלה במיוחד, פגש את הקצין הבריטי והמוכתר, ישב אתם עד השעות הקטנות של הלילה על יין טוב ובבוקר חזר עם שלום המ"כ הצעיר אך בעל הניסיון לקיבוץ גת שעל גדותיו שומרים חיילים מוסקבאים גיבורים דמיוניים.

"אבא, אתה מבטיח שיהיה לך סיפור טוב גם לרכיבה בשבת הבאה?"

אבא השיב שיש לו עוד הרבה סיפורים על גת, וכיוון את חומה בחזרה לשביל העולה לגת. כשהיא הרגישה שחוזרים הביתה לגת, דהרה בכל כוחה עד שלא יכולתי לעצרה, והתמסרתי בחפץ לב לרצונה, בהבנה שלמה ובציפייה לשבת הבאה.

הכול אמת במגבלות הזמן שעבר
אין זו בדיה אלה סיפור מהעבר

תחקיר וכתובה: שביט לב.